

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4 від 01 лютого 2022 р.

Голова Приймальної комісії

О.Г. Самойленко

ПРОГРАМА

творчого конкурсу з музичного мистецтва

Освітньо-професійний рівень: магістр

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

На основі: освітнього ступеня бакалавр, магістр,

Освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

РОЗГЛЯНУТО та ЗАТВЕРДЖЕНО

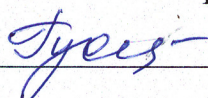
на засіданні Вченої ради

навчально-наукового інституту мистецтв

імені Олександра Ростовського

Протокол № 6 від 11.01 2022 р.

Голова Вченої ради

 Л.В. Гусейнова

Ніжин 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Творчий конкурс з фаху складають абітурієнти, які вступають на Освітню програму «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» за спеціалізаціями: «Хорове диригування», «Вокал», «Музичний інструмент» (фортепіано, баян, акордеон, бандура, гітара, домра, струнно-смичкові інструменти, духові інструменти).

До вищого навчального закладу приймаються особи, які мають: диплом бакалавра або спеціаліста; абітурієнти повинні мати державний документ про освіту або (та) професійну підготовку встановленого зразка. Творчий конкурс визначає відповідний рівень фахових компетентностей та виконавську майстерність здобувача згідно з нижчезазначеними вимогами.

Творчий конкурс з музичного мистецтва (на базі ОР «бакалавр» зазначеної спеціалізації) передбачає виконання програми музичних творів з фаху (диригування, вокал, музичний інструмент), яка за ступенем складності відповідає випускній програмі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Основні вимоги до абітурієнта зі спеціальності Музичне мистецтво (магістр). Спеціалізація «Хорове диригування»

Абітурієнт має представити програму хорових творів, що відповідають випускній програмі бакалаврського рівня закладів вищої освіти.

Вступні випробування складаються з **«Диригування» та колоквіуму.
«Диригування».**

Абітурієнт повинен продиригувати програму з двох різнохарактерних творів українських та зарубіжних композиторів: 1) хоровий твір з супроводом кантатно-ораторіального, циклічного або оперного жанру; 2) хоровий твір a'capella (духовний твір, фрагмент з хорового концерту, класична обробка української народної пісні).

Колоквіум.

На колоквіумі, що проводиться у формі співбесіди, від абітурієнта вимагається:

1. проаналізувати музично-теоретичні, вокально-хорові та виконавські особливості, художньо-образний зміст представлених творів;
2. надати відповіді на питання комісії щодо хорової творчості композиторів, твори яких продиригував здобувач;
3. надати відповіді на питання комісії з галузі хорознавства та методики роботи з хором;
4. продемонструвати обізнаність у царині спеціальної музичної термінології.

Екзаменаційна комісія визначає рівень сформованості комплексу фахових компетентностей абітурієнта:

- переконливе відтворення драматургічної концепції хорового твору, його художню інтерпретацію;
- вміння здійснювати аналіз хорових творів з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;
- володіння термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- рівень диригентсько-виконавської майстерності – воля, цілеспрямованість, інформативність мануальних прийомів, вміння відповідними засобами (емоційність, сценічна свобода, артистизм) передавати художній зміст хорових творів.

Орієнтовний список хорових творів для диригування.

Хорові твори a'cappella :

1. А. Ведель. Хоровий концерт «Покаянія отверзі мі двері»
2. А. Ведель. Хоровий концерт a-moll «На ріках Вавілонії»
3. М. Вербицький. Хоровий концерт «Ангел вопіяше»
4. Л. Дичко. «Слава Отцю і Сину» з Урочистої Літургії
5. Г. Гаврилець. «Херувимська», «Засвічу свічу», «Все упованіє моє»
6. Г. Гаврилець. «Боже мій, нащо мене ти покинув»
7. Р. Твардовський. «Alleluja»
8. С. Рахманінов. Хоровий концерт «В молитвах неусыпающую Богородицу», «Всенощное бдение» (фрагменти)
9. С. Танєєв. «Развалину башни»
10. Д. Бортнянський. Концерт №3, №32, №34, №15
11. В. Зубицький. Хоровий концерт «Гори мої» (фрагменти)
12. Б. Лятошинський. «Тече вода в синє море»
13. Ю. Мейтус. «Я не нездужаю»
14. Є. Станкович. Заключне купало з фольк-опери «Цвіт папороті».

Твори кантатно-ораторіального, циклічного та оперного жанру:

1. Ж. Бізе. «Марш» з опери «Кармен»
2. А. Брукнер. «Te deum» (окремі частини)
3. Р. Вагнер. Марш з опери «Тангейзер»
4. Дж. Верді. Сцена з I дії опери «Отелло», Інтодукція з опери «Набукко»
5. Г. Ф. Гендель. «Alleluja» з ораторії «Мессія»
6. А. Дворжак. «Stabat Mater», №3
7. В. А. Моцарт. «Реквієм». ч.1
8. К. Орф. «Карміна Бурана»
9. Дж. Раттер. «Magnificat»

10. Д. Шостакович. II картина з опери «Катерина Ізмайлова»
11. П. Чайковський. Інтермедія з опери «Пікова дама»
12. С. Франк. Psalm №150
13. М. Лисенко. Кантата «Радуйся, ниво неполитая» (окремі частини)
14. Л. Ревуцький. Кантата «Хустина».
15. В. Кирейко. Інтродукція, «Київ літописний» з ораторії «Будь славен, Києве»
16. Г. Майборода. Новела I «У тім раю» з опери «Тарас Шевченко»
17. Ю. Мейтус. 2 картина III дії з опери «Украдене щастя».
18. Б. Підгорецький. Фінал I дії з опери «Купальна іскра»
19. Д. Січинський. Кантати «Лічу в неволі», «Дніпро реве»
20. М. Скорик. Кантата «Весна» (окремі частини)
21. Л. Дичко. «Урочиста Літургія», опера «Золотослов» (фрагменти)
22. Г. Гаврилець. Різдвяна ораторія «Барбівська коляда» (окремі частини)
23. В. Степурко. Цикли «П'ять духовних хорів», «Монологи віків»

Основні вимоги до абітурієнта зі спеціальності

025 Музичне мистецтво (магістр).

Спеціалізація «Вокал»

Абітурієнт повинен:

1. Виконати три вокальних твори:

- арію (старовинна арія, концертна арія з кантати чи ораторії, арія з опери чи класичної оперети);
- класичний романс;
- українську народну пісню в обробці для голосу з фортепіано.

2. Відповісти на питання колоквіуму з фаху.

На колоквіумі, що проводиться у формі співбесіди від абітурієнта вимагається: відповісти на питання, які дають змогу виявити рівень його професійної підготовки –

- знання основного репертуару для свого типу голосу;
- вміння розказати про твори, які виконувались на іспиті з фаху, їх авторів; знання існуючих виконавських традицій;
- обґрунтування власної виконавської інтерпретації;
- знання творчості видатних співаків;
- знання основної методичної літератури з галузі історії та теорії вокального виконавства.

Екзаменаційна комісія враховує комплекс професійних даних абітурієнта:

- здоровий голосовий апарат, приємний тембр, наявність достатнього діапазону голосу, відсутність недоліків звукоутворення:

- вокально-технічна досконалість виконання твору (співацька постава, чистота інтонації, якість звуковидобування, природна артикуляція та чітка дикція, навички володіння співацьким диханням);
- художня відповідність виконання (рівень емоційно-образного відтворення та стилевідповідних й жанрових особливостей твору);
- артистичне виконання твору, переконлива інтерпретація художнього образу твору.

Орієнтовний список вокальних творів для виконання

Твори українських композиторів

1. Білаш О. Два кольори. Світи нам, матінко. Цвітуть осінні тихі небеса. Як надійшла любов. Журавка
2. Гулак-Артемівський С. Пісня Карася, каватина Султана, арія Султана (з опери «Запорожець за Дунаєм»). Стоїть явір над водою
3. Заремба В. На городі коло броду
4. Кос-Анатольський А. Чотири воли пасу я. Гей, тополі мої. Я лиш про тебе мрію. Ой ти, дівчино, з горіха зерня. Попливли вечірні думи. Ой візьму відерце чистої води
5. Лисенко М. Пісня Миколи «Та немає в світі гірш нікому; Гомін, гомін; Вітер віє горою»; Пісня Виборного «Дід рудий»; «Ой під вишнею» (з опери «Наталка-Полтавка»), Пісня Тараса «Гей літа орел», арія Остапа (з опери «Тарас Бульба»). Безмежне поле
6. Лисенко М. Дві пісні Наталки. Пісня Петра (з опери «Наталка-Полтавка»). Чого вода каламутна. Віють вітри. Айстри. Ой я нещасний. Смутної провесни. Нічого, нічого. Садок вишневий коло хати
7. Лятошинський Б. Якби мені не тиночки. Ой у полі тихий вітер віє. Ой маю я чорні брови
8. Майборода Г. Не дивися на місяць весною. Обр.укр.нар.п. «Ой заграйте, музики». Дивною і вічно молодую. Гаї шумлять. Кувала зозуля. Не минай з погородю. Песня скитальця. Вновь к тебе. О матері (з опери «Арсенал»)
9. Ревуцький Л. Ой знати, знати. Ой вийся, хмелю. Прилетіла перепілонька
10. Рожавська Ю. Летять, ніби чайки. Лелека. Чарівна сопілочка. Встаю. Пила. Дождик
11. Скорик М. Ой надіну черевички. Хиляються ворота
12. Стеценко К. Вечірня пісня. О на дивуйсь. Хотіла б я піснею стати. Стелися, барвінку. Плавай, плавай, лебедонько. Колискова Килини (з муз. драми «Про що тирса шелестіла»). Колядки й щедрівки
13. Степовий Я. Три шляхи. Серенада «Тихо в блискучім промінні». Місяць ясененький. Дихають тихо акації. Обробки укр. нар. пісні: «Ой ти місяцю», «Стороною дощик іде», «Ой горе тій чайці», «Вітер, вітер коло хати»
14. Шамо І. Песенка о вежливости. Пісня про щастя. Як надійшла любов.

Твори зарубіжних композиторів

1. Бах Й. С. Арія з ораторії «Страсті за Матвієм»

2. Бізе Ж. Хабанера з опери «Кармен», Прощання арабської жінки
3. Гріг Е. Стара пісня. Дитяча пісня. Захід сонця. Лісова пісня.
4. Гуно Ш. Баллада про фульського короля з опери «Фауст»
5. Доніцетті Г. Арія Неморіно з опери «Любовний напій»
6. Даргомижський А. Не скажу нікому. Я все ще его, безумная, люблю. 16 лет. Чаруй мене, чаруй. Пісня Ольги «Как у нас на улице», арія Наташи «Ах, прошло то время»
7. Косенко В. Я пережив свої бажання. Вони стояли мовчки
8. Ліст Ф. Як ранок ти прекрасна. Лорелея. Пісня Міньони
9. Моцарт В. А. Дві арії Фігаро (з опери «Весілля Фігаро»). Серенада дон Жуана, арія Лепорелло (з опери «Дон Жуан»). Каватіна Фігаро з 1 акта опери «Весілля Фігаро»
10. Мусоргський М. Пісня Шинкарки (з опери «Борис Годунов»). Арія Шакловитого (з опери Хованщина»). Забутий Гопак. Коліскова Єрьомушки
11. Прокоф'єв С. Пісня «Мертве поле» (з кантати «Олександр Невський»), Пісня про бобра (з кінофільму «Іван Грозний»).
12. Штогаренко А. Повір, ти все в моїй долі.

Народні пісні

1. Історичні пісні: Нема в світі правди (псалма). Ой попід гай зелененький
Виряджала мати сина. Наступила чорна хмара. Куди їдеш, орле. Родимий краю,
село родиме (романс)
2. Календарно-обрядові пісні: Да стояла Маринка на межі (купальська).
Переманочка чорная галочка (петрівчана). Масляная, оце я йду (масляна). Ой
котився вінчикок по полю (жнивварська)
3. Ой, глибокий колодязю (арія з фольк-опери Є. Станковича «Русальчині
купала»)
4. Родинно-побутові: Вийди, вийди, зірко. Тиха, тиха вечеронька. Світи, світи,
місяць. Мамко моя, мамко. В того доля ходить полем
5. Весільні пісні: Думай, подруженько. Гілочко завиваємо. Ви ж бояри
молодесенькі. Так рано, моя ненько
6. Коліскові пісні: Ее, коточок. Колисала я дитиньку маленьку (обр.
А. Авдієвського) Ой, ходить сон (обр. В. Калініченка). Ой спи, дитя, без
сповиття
7. Жартівливі: Умираю, моя мати. Терен, мати, коло хати. Кину кужіль на
полицю. Ой я знаю, що гріх маю
8. Обробки народних пісень: Ой кряче, кряче та чорний ворон. (обр.
А. Коціпінського). Ой коню, мій коню (обр. М. Лисенка). З того часу, як
женився (обр. А. Єдличка). У Києві на ринку (обр. М. Лисенка). Ой доки ж я,
безталанна (обр. В. Шпакова), Чи ти, ненько, чула (обр. А. Кулика), Коло мої
хати зацвіли блавати (обр. В. Самойленка), Там, де Ятрань круто в'ється (обр.
В. Йориша), Ой пішла я в ліс по опеньки (обр. М. Шраменка), На городі
терниця (обр. А. Гайденка).

Основні вимоги до абітурієнта зі спеціальності
Музичне мистецтво (магістр)
з «Музичного інструменту» (фортепіано)

Під час проведення іспитів з гри на музичному інструменті абітурієнти мають продемонструвати майстерне художнє виконання творів, різних за жанром та стилем. Вміти передати характер музичних творів, виконати технічні труднощі, володіти виконавською (естрадною) витримкою.

На вступному іспиті абітурієнт має зіграти два різнохарактерних твори (за бажанням абітурієнта). Наприклад: поліфонія та велика форма; поліфонія та розгорнута п'єса; велика форма та розгорнута п'єса.

Вимоги до поліфонії. В поліфонічних творах сконцентровано складні виконавські завдання. Абітурієнт має продемонструвати уміння слухати одночасно горизонтальне та вертикальне звучання голосів, досягти виразного їх виконання.

Вимоги до великої форми. Гра великої форми містить виконання двох основних завдань: художніх та технічних. Виконуючи **художні** завдання абітурієнт повинен: виявити контрастність між темами (або варіаціями) і усередині кожної партії; продемонструвати правильний вибір різноманітних виконавських засобів виразності (звуковидобування, динаміки, артикуляції, тембрових барв і т. д.), обумовлених не тільки образністю кожної партії в сонатній формі, кожної варіації або епізодів у рондо, але й стилем, а також уявленим інструментуванням; під час виконання керувати змінами різноманітних і часто складних ритмів при збереженні стрижневого темпу; вміло використовувати цезури (включаючи паузи) як засіб виявлення контрастності та побудови форми; зберігати наскрізний розвиток, цілісність форми. Виконуючи **технічні** завдання у великій формі абітурієнт повинен продемонструвати: володіння різними фактурними формулами і вміння швидко перемикає увагу з однієї фактури на іншу, тобто з одного піаністичного прийому на інший; подолання складностей мелізматики (особливо трелей), поліритмії та всіх технічних елементів; володіння різноманітними прийомами гри.

Вимоги до розгорнутої п'єси. За жанровими ознаками п'єси розрізняють як моторні, скерцозні, танцювальні, токатні, маршові (рухливі) і кантиленні, оповідальні, епічні, декламаційні (ліричні). При виконанні абітурієнтом розгорнутої **п'єси враховується:** музикальність, емоційність, артистичність, а також виразність інтонування (різниця в інтонуванні мелодії, підголосків, прикрас); вибір способу звуковидобування; агогіка (природність, гнучкість й свобода ритмічного руху; художня педалізація (використання тембрової (лівої) і демпферної (правої) - запізнілої, неповної, вібруючої, випереджаючої педалі).

Тривалість фахового випробування з гри на музичних інструментах не більше **25 хвилин** на одного абітурієнта.

Як поліфонічний твір можуть бути виконані: прелюдія та fuga (Й.С. Бах. ДТК – I, II том. Прелюдії і fugи. Французькі сюїти. Англійські сюїти. Токкати. Партити. Фантазія до мінор. Хроматична фантазія і fuga. Італійський концерт; Й.С. Бах – Ф.Буззони Органні і хоральні прелюдії; Й.С. Бах – О.Гедіке. Хорольні прелюдії. Органна прелюдія і fuga до мінор; Й.С.Бах – С.Фейнберг. Шість органних прелюдій. Чотири хоральні прелюдії).

Як твір великої форми можуть виконуватися I або II та III частини сонати (Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. ван Бетховен, Ф. Шуберт), концертно, концерт, рондо.

Як розгорнута п'єса може бути виконаний твір середнього чи підвищеного рівня складності (балада, полонез, фантазія, скерцо, рапсодія тощо) або етюд (М. Мошковський, Ф. Ліст, Ф. Шопен, О. Скрейбін, С. Рахманінов).

**Основні вимоги до абітурієнта зі спеціальності Музичне мистецтво
(магістр) з «Музичного інструменту» (народні інструменти – баян,
акордеон, бандура, домра, гітара)**

На екзамені вступник повинен виконати два твори: поліфонію (прелюдія і fuga або дві частини із сюїти) або твір великої форми (I частина або II, III частини класичної сонати (концерту), варіації на класичну тему), оригінальну п'єсу або перекладення; для бандуристів – вокальний твір (пісня, дума, романс).

Вимоги до рівня виконання програми.

Під час вступного іспиту абітурієнт повинен показати володіння різноманітними засобами звуковидобування, основними видами техніки та прийомами гри на інструменті. Абітурієнти повинні (при виконанні поліфонічного твору) продемонструвати відповідний рівень поліфонічного мислення: розуміння форми твору, розкриття композиційної єдності, яка виражається в контрасті співставлення образів, уміння розчленовувати голоси відповідно до вимог автора (динамічне співставлення; гнучкість зміни направлення міху), які дозволяють «грати тембрами», показати ясність та рельєфність звучання двох (та більше) голосів.

При виконанні твору великої форми припускається, що абітурієнт володіє уміннями показати контраст співставлення двох основних тем (у концерті, сонаті), у варіаціях - розвиток основної теми; розкрити яскравість тематичного матеріалу, показати володіння різноманітним арсеналом технічних засобів, виявити насиченість розвитку, виокремлюючи мотиви, фігураційний рух тематичного матеріалу.

Виконуючи п'єсу, розкрити образність змісту, стильові та жанрові особливості.

Головна мета програми – якомога повніше та яскравіше розкрити творчу індивідуальність вступника до магістратури, показати рівень професійних виконавських досягнень, загальну музичну культуру. При виконанні програми бажано строго дотримуватись авторських вимог до темпу, динамічних відтінків, характеру звучання, зафіксованого в нотному тексті.

**Основні вимоги до абітурієнта зі спеціальності Музичне мистецтво
(магістр) з Музичного інструменту (струнно-смичкові інструменти –
скрипка, альт, віолончель).**

На екзамені вступник повинен виконати два твори: твір великої форми (I частина або II, III частини класичної сонати (концерту), варіації на класичну тему) та розгорнуту п'єсу.

Вимоги до рівня виконання програми.

Під час вступного іспиту абітурієнт повинен показати володіння різноманітними засобами звуковидобування, основними видами техніки та прийомами гри на інструменті.

При виконанні твору великої форми припускається, що абітурієнт володіє уміннями показати контраст співставлення двох основних тем (у концерті, сонаті), у варіаціях – розвиток основної теми; розкрити яскравість тематичного матеріалу, показати володіння різноманітним арсеналом технічних засобів, виявити насиченість розвитку, виокремлюючи мотиви, фігураційний рух тематичного матеріалу.

Виконуючи п'єсу, розкрити образність змісту, стильові та жанрові особливості.

Основні вимоги до абітурієнта зі спеціальності Музичне мистецтво (магістр) з Музичного інструменту (духові інструменти – флейта, гобой, кларнет, фагот, саксофон, валторна, труба, тромбон).

На екзамені вступник повинен виконати два твори: твір великої форми (I частина або II, III частини класичної сонати (концерту), варіації на класичну тему) та розгорнуту п'єсу.

Вимоги до рівня виконання програми.

Під час вступного іспиту абітурієнт повинен показати володіння різноманітними засобами звуковидобування, основними видами техніки та прийомами гри на інструменті.

При виконанні твору великої форми припускається, що абітурієнт володіє уміннями показати контраст співставлення двох основних тем (у концерті, сонаті), у варіаціях - розвиток основної теми; розкрити яскравість тематичного матеріалу, показати володіння різноманітним арсеналом технічних засобів, виявити насиченість розвитку, виокремлюючи мотиви, фігураційний рух тематичного матеріалу.

Виконуючи п'єсу, розкрити образність змісту, стильові та жанрові особливості.

Критерії оцінювання практичних умінь (виконання 2-х творів з обраного фаху)

200-161	Передбачає творче, змістовно-емоційне виконання твору. Власне емоційне бачення твору гармонійно пов'язане зі стилістичним авторським викладом. Певна оригінальність інтерпретаційних рішень знаходиться у межах виконавських норм та еталонів. У процесі виконання вносяться корективи, що не заважають загальному враженню. Технічні засоби виконання органічно підпорядковуються змісту твору. Абітурієнт виконує твір артистично й переконливо, що свідчить про наявність образного мислення, виконавського досвіду, мобільність та функціональність його виконавського апарату, широкий діапазон асоціативних зв'язків та відчуттів.
160-101	Передбачає змістовно-емоційне виконання твору, де створення виконавських гіпотез чи концепцій підпорядковується тільки ustalеним нормам та обмежується формально точним виконанням тексту. Спостерігається неточне виконання або відсутність деяких нефіксованих у нотах виконавських деталей авторського тексту (звуковидобування, інтонування, колористичні можливості інструменту, голосу, відповідних диригентських прийомів).

	Незначні технічні помилки, що стосуються стабільності та віртуозності, коригуються під час виконання і майже не змінюють загального враження від виконання твору.
100-51	Передбачає виконання, коли виконавська концепція лише наближається до усталених норм, спостерігаються значні стилістичні відхилення від оригінального авторського викладу. В процесі виконання відчувається обмеженість мобільності функціонального апарату і, як наслідок, м'язова напруга, виражальна обмеженість виконавця. Будь-яка технічна помилка короткочасно вибиває виконавця із образу і тим порушує загальне враження від виконання через неможливість миттєвого коригування власної репродукції твору. Виконання складає враження нестабільності й не вибудованості по формі. На цьому рівні виконання – артистизм та емоційність виконання слабко виражені.
50-1	Під час виконання спостерігається відсутність власної виконавської позиції та трактування твору. Виконання супроводжується багатьма текстовими та технічними помилками, постійним поверненням до попередніх побудов чи епізодів. Складається враження хаотичної подачі твору без ознак стилю та форми. Нерозвиненість мобільного функціонального апарату робить технічні епізоди самоціллю та вириває їх із контексту загального змісту твору. Виконання на цьому рівні зводиться до некоректного, емоційно індиферентного.